

„Meie Matsi“

9002

Hind 20 marka

Lihavõtte Album

„Meie Matsi” Lihavõtte Album

Nr. 7/1922.

Olgu terwitet pühad!...

Jälle ligineb kewad,
jälle tulewad pühad,
mil laiselda wõiwad
kõik koiwad ja pihad.
Weel hiljuti alles
polnd pühadest miskit —
ei pörsast, ei talle,
ei wodka, ei wiskit...
Meid seati küll ritta,
küll saadeti sõtta —
ent leibagi polnud,
jaand liha me wõtta...
Kuid kõik aga muutnud
ning hoopis jaand teiseks!
hing naerab ja kargleb,
et hakka wõi weiseks:
me unustand nälja
ja tüüfuse plekid
ja saawutand endile
piiritus-tšhekid...
Nüüd jälgime rõõmsalt
kuis paljud läind raswa,
ja paljuil eks turjad
weel paksemaks kaswa...
Jäänd kõhnaks ja peeneks,
kes ilmale toodud

na halwemast fordinst
ja orjadeks loodud.
Meeft tuntakse sõnast
ja hārgasid sarwest,
ent walitsust ainult
ja ikka eelarwest.
Seepärast ka wõeti
eelarwet kui hunti
ning karwustust kaugelt
maawärinast tunti.
Kuid waadake imet
ja kaege te perra:
eelarwe see tõmbas
end siilina kerra —
ja lipjaski läbi
nii nagu ta olnud,
wast natuke luitund,
ja weidike tolmund...
Sai maitsta küll mükja,
küll pilget ja nalja, —
ent nobedast ehk sami
sooritas wälja.
Olgu terwitet kewad
olgu terwitet pühad —
pea maaliidu kaerapõid —
jällegi mūhad...

Odanik.

Palwela taatide põrgusõit.

Palwela on Tallinna ligidal asuw küla. Suurem osa elanikke on popsnikud oma 2—4 tiinu maaga, mis mitmesse tükki on jagatud. — Kiidetakse wahest wahese maaga kohte, aga Palwela wäikesed popsnikud wastuoksa, pakuwad wāga haledat pilti. Wiletsus, waesus, haigusjed ja rumalus walitsewad selles saunikute pesas. Mõni aasta tagasi tasusid mitmed Palwela popsnikud oma maa renti tööpāewaga mõislas. Elawad suitsu onnes, hariwad omi põllulapikesti ifaijade kommete järele. Waimuelu on pime, kooli wastu sõditakse ihuhingega. Ainuke eluawalduus on hoolas paswetamine: käätakse hoolega kirikus, palwemajas ja küla jugemistel. Inimesjed on kurwad, haleda näoga. Nõide nimetakse tarkadeks ja õstitakse neilt weel hoollega abi. Joomine on kõige juurem lõbu, põhjendakse ju selle peale, et Jeesus olla kaana pulmas ise wiina teinud joomise tarwis. — Ühistegevusel ja seltsielul pole siin pinda leida, sest seda peetakse patumõtteks. — Ehk küll palwlane iga

nädalas kord ehk kaks Tallinnas käib paarisajamargalise koormaga, et ainult pool toopi piiritust ja wahest harwa mõne palweraamatu osta, aga siiski ei saa ta weel aru, mis raudtee rong ja sõit on. Paljud arwawad, et raudtee olla ainult patuste tarwitada. Palwetaadid seletawad, et seal rahwas rikki ja hukka minna, kust raudtee läbi käia. Ja kui omal ajal kord Moskwa-Tallinna raudtee ehitamisest kõnesdi, siis olid palwelasjed hirmul ja palusid, et taewas seda koledat elukat Palwelaft kõrwale juhiks.

Suurem apardus juhtus kord Lihawõtte pühade ajal paari Palwela palwetaadiga, kes suurematel pühadel harilikult linna palwemajas käiwad. — Seltskond taadikese ja eitefi reisiwad jala teisel pühäl linna. Kui palwetajad paar päewa linnas mitmes palwemajas juba küllalt palwetanud, siis hakkawad nad harilikult wiimase pūha õhtul kodu poole kõmpima.

Waga juttu westes sammusid kaks poolküürakat taati mõninga eide saatel mööda Pärnu maanteed kodu poole. Need olid Talli Taawet ja Lauda

Salomon. Suurem osa Palwela palwetajaid oli juba eel ära läinud ja muist weel linna jäänud. Taawet ja Salomon olid ühtelaadi mehed ja said sellepärast hästi läbi isekeskis; nad ei waielnud kunagi, waid mis üks kõneles, seda jaatas teine alati. — Kust see tüli pidigi tulema. Mõlemad uskusid kõike, ainult mitte seda, mis loomulik on. Millest nad aru said, seda nimetasid nad jumalikuks tööks, millest mitte, see oli kõik nende meelet kuradist — nõidus, filmamoonitus. Kuradi pärast olid nad ka alati hirmul ja omis palweis palusid nad kõige enam abi ja halastust kuradi kiusatuste vastu.

„Mis sa arwad, armas wend, kui me raudteega õige kord katsukšime sõita,“ ütles Salomon Pärnu maanteel peajaama kohta jõudes.

„Ega raudteed Palwelasse lähe,“ sõnas Taawet wastu punnides.

„Sõidame Sakku, seal on läheme jala koju.“

„Siis peame jusslaga sõitma.“

„Eks jussla ole ju raudtee.“

„Ei ole — raudtee on see, mis Nõmmele läheb.“ Wiimaks ometi läks korda Salomonil Taawetile selgeks teha, et ka jussla raudtee olla.

„Aga, kas sinu mõtted ka kuradi kiusatus pose,“ ütles Taawet ohates. „Minule näib see raudtee masta küll nii wäga kuradi nägu olema. Ma olen seda kosedat elukat öösel sõitmas näinud. Suured tulised silmad peas, suitsu wäljaajades ja hirmlasti ähkides ja turtjudes on ta wäga kuradi sarnane. Ka ei wõi ma temast aru saada, kust ta selle suure jõu wõtab, millega ta nii palju wankreid enese järel weab. See ei wõi küll mitte õige asi olla!“ Seletas Taawet omas jüütauses.

„Mis teie armate naised, kas sõidame raudteega Sakku?“ küsis Salomon eitede poole pöördes, kes nutuste nägudega ja tõsises matuse tujus taatide järel lonkisid.

„Ära kiusa meid oma patuse jutuga, Salomon, mul käib igakord wärin kehast läbi, kui sellest teest Liival üle pean minema: see pole Jumalast.“

„Aga ka meie armsad wennad, Markus ja Israel sõidawad raudteega ja nemad on ju ettelugejad, teawad, et wõib küll sõita.“

Eided ei lasknud endid pöörata ja sammusid tasahiljukeksi jala Palwela poole. Salomon ja Taawet kõmpisid jaama poole.

„Tere, armsad wennad,“ ütlesid nad ootesaalisise astudes.

Trobikond Kohila ja Saku poisja oli juba seal rongi ärasõitu ootamas. Osteti pileti.

— Salomoni ja Taaweti pühalik teretamine koondas poiste tähelepanu taatide peale.

„Tere, jumaline, Palwela taadid,“ sõnasid poisid nalja tujus. — „Palwelas,“ jostistasid mitmed: „täna saame nalja näha, palwlastel on kui nimina peale kirjutatud, neid on kerge teiste hulgast ära tunda.“

„Mis teie ka siin käite, Palwela taadid?“ küsisid poisid.

„Tahame raudteega Sakku sõita.“

„Siis läheme ühte teed, ostke aga ruttu piletid ära!“ — Nad juhtisid taadid piletikasja juure.

„Mis Saku pileti maksab?“ küsis Salomon.

„Kakskümmend üks ja pool marka.“

„Kas odavamalt ei saa, ma olen kerge, kõigest seitse leiikat kaalun.“

„Ei saa, tehke ruttu!“ — Taawetil ja Salomonil ei jäänud muud nõu üle kui sõnakuulesikult nõutud hinda wälja maksta.

„Waadake, armsad noored wennad, kas on õiged piletid,“ ütlesid nad, poistele pileti näha pakkudes.

„Olete palju maksnud. Selle raha eest oleks pidanud suuremad piletid saama, näete minul on palju pikem pileti,“ ütles üks Kohila poiss, oma piletit taatele näidates.

Juba hakkasid Palwela taadid aru saama, et poisid neid pilkasid, ja et sellest pääseda, ütlesid nad:

„Näidake, armsad noored wennad, mis suguse wankriga Sakku sõidetakse.“

„Näitame kõige paksema laskusega, tulge aga järele.“

Wallatumad poisid juhtisid palwelasid ühte tühja loomade wagonisse, mille rong kaasa wõttis.

„On aga teine hirmus küll,“ ütles Taawet, ukse prao wahelt möödatõttawat wedurit pika wagonite reaga waadates. Wähese aja pärast kuuldus raginat, müdinat ja suitsu hais oli tunda.

Põrgu suitsu hais ja kuradite müdin,“ ohkas Taawet hirmunult. Ka Samuel oli hirmu pärast küpse, ta tundis ennast süüdlase olewat, sest tema oli seda kõik tahtnud. — Löödi kolmat kella.

„See on meie surma kell,“ ütles Taawet nutu häälega.

Järsk raskatus, mõlemad mehed kukkusid pikali põrandale; rong hakkas liikuma. Nad katsusid endid jalule ajada, aga see ei läinud neil ka mitte kõige juurema tahtmise juures korda, sest wagun wärises, wabises ja suur hirm oli mehed sedawõrd nõrgaks teinud, et nad ainult käpukil edasi roomata wõisid. Nad püüdsid ihuhingega waguni ukse prao juure roomata, kust nõrk õhtune eha walgus sisse paistis.

„Halastaja taewas, tule ise appi, puud jooksewad meist mööda, näe kiwi jookseb, maja jookseb ka, maa kõigub, ka maa jookseb! Oh halastaja taewas! Wiimne päew, wiimne päew! Ole mu hingele armuline! Oh päästa ja kaitse meid! — Maa kõigub omal alusel, majad ja puud liiguwad. Armas wend, nüüd palume,“ ütles Taawet ja hakkas „Jsa meiet“ lugema. — Salomon oligi juba salaja seda palwet korra üle lugenud ja algas nüüd teist korda. „Palugem, palugem!“ ohkasid jälle mehed, kui kord palwe wahaeag juhtus olema.

Parajasti olid juba wiis korda jõudnud „Jsa meie“ palwet üle lugeda, kui hakkis kohutaw kõmisew mürin kuuldus. Rong sõitis parajasti Waldeki peatuskuuri eest mööda. Mehed waatasid silmi-pööritates üksteise otsa.

„Oh sa halastaja taewas! Oh palugem ja laulgem!“ ja mõlemad mehed hakkasid käriseva

nutuse hääletega laulma, oma söömalaulude salmi-
sid, (mille poolest iga palwlane warustud on, millega
pidulikkudel juhtumistel uhkustakse ja oma oska-
mist püütakse üles näidata). Nüüd ei olnud meestel
enam nalja. Mehed laulsid südamest, silmad olid
weelised.

„Kui jumal tahab, küll ta siis selle pörguma-
sina seisma paneb ja meid ta pealt päästab,“ ägas
Taawet.

„Ei seda jõua enam keegi wägi kinni pidada,“
ähkis Salomon. „Oh palugem ja laulgem!“ ja ta-
did hakkasid jälle paluma ja laulma.

Salmide tagawara hakkas juba lõppema.

„Kui ma nüüd veel etuga pääseksin, siis lähen
ma tulewal pühapäewal Hageri palwemajasse.“

„Aga mina läheksin Keilasse.“

„Mina läheksin Taeblassse.“

„Mina kas küll Wiljandisse.“

Kui nad nõnda küllalt olid töotanud, siis hak-
kasid nad jälle laulma. Nüüd laulsid nad parajasti:
„Ma tulen taewast ülewelt,“ kui rong Saku jaama
ees peatama jäi.

Viimase püha õhtul oli rohkesti uudishimulisi
waksali ette kogunud rongi tulekut vaatama.

„Kuule, kui waksikad möögiwad ühes wagunis,“
ütles üks Saku küla poisjs oma kaaslastele, kes
seal kohal olid seisatama jäänud.

„Need pole ju kellegi waksikad, ega waksikad
Eesti keeles laula. Kutsuge konduktor siia,“ ütles
üks Sakku poisjs.

„Siin wagunis laulawad waksikad Eesti keeles,
siin ei wõi asi korras olla.“

Konduktor awas waguni ukse. Taawet ja Sa-
lomon olid juba jaluse kobinud ja toetasid endid
waguni seinale, et jälle ei kukuks.

„Need on kaabakad, juua täis, wiige nad wak-
sali kantseleisse, nad saawad kinni seotud ja po-
litseisse saadetud, käskis konduktor. Poisjsid wedasid
mehed kraetpidi jaama. — Alles jaamas selgus,
et siin on tegemist Palwela taatidega, aga mitte
kaabakatega.

Paul Uoso.

—0—

Konstitutsioon.

— Ütelge mulle ometi, kas meil on konstitut-
sioon, wõi ei ole?

— Kuidas teile seda nüüd ütelda... Ta wõib
olla on, aga ta warjab kodanikkude eest hoolega
oma palet.

— Kuidas nii?

— Ja, waadake, meil on konstitutsioon-sala-
jam, nii umbes sarnane salapolitseile, kes ka küll
igal pool on, aga sellegipärast ikka ja igalpool
koige kindlalt saladuses ajub.

Mõtted laiali.

Woorimees: „Kuhu herrad joowivad?“

„Sõitja: „Sõitke kuhu tahate, aga kümne mi-
nuti pärast pean kohal olema, sest nii on käsk.“

—n.

Teefass.

Heledalt walgustas päike. Piserdufid tuhanded
kiired jõgedes, järvedes. Karastaw jahe õhk
tõusis wete kohalt, mida peaaegu täielikult warjasid
laiad lotos lille lehed. Laialt liikus paat wesi-
tänawaid mööda. Monotoonselt loksusid lainekefed
paadi küljel, nina ja põhja wastu purunes wagt
wõrguks, klobisesid mõlad sõudjate käes. Muidu
oli kõik vaikne — rõhuw lämmastaw soojus, mil-
les kui warises mõdagi nägematut, kuid siiski müs-
titist.

Sihwakas, walgjuukseline naisterahwas nõja-
tas end patjusse, käsi lõdvalt üle paatõrwa las-
kudes, kuna silmad üle wesiõite, rohetawa wee
wastasseiswa kalda poole sihtisid, kus templite ja
teemajade katusharjad seisid ridastikku, kui tuhat
lamedat lauda.

Kergemeelne tegu oli — südapäewal, ilma
saatjata lahkuda wõõrastemajast, paat wõtta ja
üksinda end piistwa päikese kuumuse kätte usal-
dada. Kuid igatsus — kunagi ükhi olla — oli nii
suur, ükhi ilma saatjateta, iseenele walitseja, kes
seda huurt muinasilma, mis täis imeid ja rikas
weimewakk juhtumiste oksiaille. Ja ainult ühe
korra tahtis ta ükhi olla, kuigi hädaohus, mida tema
mees nii wäga kartis ja mille eest ta teda pea
igal sammul hoiatas. Ja kindel on, et mees te-
male selle sammul eest palawa peapefu annab.

Paat lähenes saarele. Pikad leinapaju oksad
wajusid sügawalt üle kalda, warjates omi ladvu-
jahedas wees. Üks paadijuhtijaist pööras tema poole
küsimusega:

„Missi, Eihungtshang-Tempel?“

Naisterahwas jaatas. Paat jooksis randa.

Pikkamisi astus naisterahwas templi astmeid
mööda üles. Sügaw keskpäewa waikus walitses
ümbruses. Terasil, kuhu ta astus, kohasid cyp-
ressid ja marjapöösad taja kui unedes. Nende
warjus puhkas üks hiigla kilpkonn kiwil, mille
turjal mingisugune mälestustahwel aset leidnud. Lai
trepp wiis templi sisemusse.

Waikus. Aralt läks naisterahwas edasi, tema
silme ees trepi ülemisel osal, seisid sammastena kak-
kiwi straiutud lõwikuju. Tema ees oli hämar templi
sisemus, mis näis veel pimedamana heleda päikse
walguse käest tulijale. Asjata püüdis ta pilk läbi
pimeduse tungida, ta nägi waid warje.

Akitselt kargas ta ehmanult tagasi, sest tema
ees seisid kui pimedusest wäljakaswanud waha-
kollane preestri nägu. Nüüd ilmus terve preestri
kogu tumesinises mantlis nähtawale; käsa rista-
misi rindele pannes teretas ta tulijat ja andis mär-
ku, et wiimane sisse astuks. Lühikeste kõhklamise jä-
rele järgnes ta preestri. Jahe õhk ümbritses teda.

Preester oli eel käinud, nüüd pööras ta end
küüalase poole ja pakkus temale tassiga teed. Juba
tuttaw templi kommetega, wõttis ta terwituse-anni
tänuga wastu, kuid ei joonud seda mitte, sest see
oleks küüalasega katkestamist tähendanud. Rahul-
dawa naeratusega märkas seda preester. Ta palus

UUS ARMUÕPETUS.

Karskuse misjonär: „Armsad noored ja vanad, ainult neile on lahti karskuse palwemaja wärawad, kes pudelitki unes pole näinud... Sest mina olen tulnud päästma terweid, mitte aga haigeid aitama...“

küüalast templi sisetust vaatama. Seletajana sammus ta naisterahwa kõrwal, juhtis ta läbi wõlwitud õue peatempli juure.

Kaks hiiglasuurt raidkuju Chin ja Cha, wäljasid templi sisetäieku. Jälle astusid nad heledast päikest walgusest hämarusse.

Kõrgelt aluse pealt silmas neid Buddha kujud lohke naeratusfega kiwifil hylil.

Oudselst kajatas preestri monotoon seletus waikeses wõlwisaltis.

Ta waikis. Tema suu waikis. Tema tumedad silmad aga kõnlesid, põlesid naisterahwa juuksis tema õrnal näonahal.

Kui naelutult tõstis ta oma pilgu preestri poole ja lasi selle jälle langeda: Wiha, häbi, uudishimu, naifelik kangekaelsus wõitlesid temas, millest üle kõnles mingisugune hääl „põgene!“ Kiirelt tõstis ta teeklaasi suu juure, ning tahtis jumalaga jätmise tunnismärgiks juua, kuid preester tõstis kätt, sõnades:

„Ärge jooge emand!“

Imestusega, küüwalt waatas ta preestrit.

„Peaaegu toore käelõigutusega wiskas wiimane tema käest teetassi, kuna suu ümber kui ennegi wiisakas naeratus hõljus.

Naisterahwas pööras end wäljakäigu poole.

Preester sammus tema kõrwal rahusoldawusega naerates. Ja jälle pani ta käed rindele ning kummardas läwel jumalagajätteks kui enne teretuseks. Tema noogutas pead kergelt ja ükskõikselst, sammus kiirelt alla treppastmeid mööda rannale, kus lootis seisid, minnes pööras ta pilgu weel kord templi poole, preestri sirge kogu oli kadunud.

Õõsel ärkas ta äkitselt: kuhu jäi see teetass? kas ta selle tõesti kukkuda lasi?

Weel kajatas ta kõrwus hele klaasi klirin!

Misjuguine hirmus heli — teraw, kui oda piste! Ta furus käe südame peale: see pekis kor-ratult.

Tema pilgud tungisid pimedusse. Miks wõttis preester temalt tassi, miks kiskus ta selle pool-wägivaldselt tema käest?

Preester — misjuguised peened näojooned tal olid. Misjuguised mõtted küll selle kiwifil otsalisse warjul elasid — misjuguist saladust warjas see muutmata naeratus tema suunurkes.

Miks wõttis ta teetassi tema käest?

Mõni päew kannatas naisterahwas, wõitles oma mõttele wastu, soowi wastu weel kord tempelt waatama minna, hoidis end tagasi tundmuse jõul.

mis teda hoiatas. Siis kõneles tema mees ärastõidust. Wõõrastemajas oli see, walges awaras saalis. Kui odapiste torkas ta südame seda kuuldes.

Ta silmas oma ette maha, pööras siis pilgud kaetud teelaua peale ja nõksatas.

Seal — kas ei seisnud seal walge hõbe, lootusõitega kaunistatud teetas?! Tardunult küündisid tema pilgud tassile — nüüd — kus ta oli?

Kas ei klirisenud seal heledalt, kui karjatus-terawalt — kui karjatus?

Tema abikaas pani oma käe tema õlale:

„Kus wiibiwad sinu mõtted, Iaps?“

Segaselt tõstis ta silmad, naeris sunnitult, kõneles masinlikult: „Ühe teetasji juures.“

„Mida sina näinud oled ja nüüd omale ihaldad?“

Ta waikis, kartis, ütles siis äkitselt, selgest ja kindlalt:

„Ja — mida mina omale ihaldan!“

„Siis kiirusta Iaps, sest juba homme hommiku sõidame ära.“

Tahe — pime öö hõljub Lootus järwede kohal. Kui kalliskiwad säravad paatide tulukesed mere kohal.

*

Üks paat peatab Lihungtschangi templi kiwitrepi ees, walge kuu sammub kiirelt trepiastmeid mööda üles. Öö walitseb terassil, uinub Chüpresside pööstastikus. Äkine tuulepuhang sünnitab neis ehmunud kohina.

Naisterahwas seisatab — hinge lämmastaw hirm waldab teda kui kiskja elajas.

Templi eelõues astus temale wastu preester, terwitab rinnale ristamise surutud käed, sügawa kummardusega, juunurkes lahke naeratus, palub küllalt sisse astuda. Kui kellegi nõudel jälgib ta teda. Eesruum on pime. Ta tunneb kuidas üks käsi tema oma haarab — kergelt, teda juhib. Imelik tahtejõuetuse tung hoowab preestri pikki sõrmotist tema ihusse, teda waldab mingisugune nõrkus, silmadki peawad kinni wajuma. Ta käsi lastakse wabaks. Ta tõstab silmad ja leiab end paariist küünlast tumedalt walgustud templis. Oudseit liiguwad küünla tule wäriinas kujude kiwised näojooned. Naise hirmunud pikk tabab neid, ta ruttab kuni Buddha kujuni. Selle tardunud naeratus on pilkaw — kark.

Walge naisterahwas hirmub, abiootiwalt ehjivad tema pilgud templis — kitsas, kollane käsi ulatab talle hõbe-loomõitega kaunistud teetasji ja pehme hääl sojistab:

„Nüüd jooge!“

Arglikult wõtab ta pakutawa, kuna hääl edasi kõneleb:

„Joo, sina kuldõtos, keda minu tahtmine, minu soow selle tassi külge kõitis, et tema sija tagasi pidi tulema, et ta minu omaks pidi saama! Joo!“

Pikkamisi, wastutahtmist tõstab ta tassi suu juure, — joob — — tunneb kuuma elurõõmu weres. Ta naerab — joob weel kord kuldkollast we-

delikku, filmab Buddha kuu: kui heledad ja tumedad tema silmad äkitselt?!

Kollane nägu kummardab end üle tema — — seal karjatab ta hirmunult — aimab hirmust tõtt, aimab tõstist põhjust miks walged kollanahkasi wiikawad! Ta karjub — — karjub — lõikawalt, wahetpidamata, surmahirmus.

Pikad, kollased sõrmed suruwad ta suu, haarawad klambritena ta kaela ümber. Terawa kilinaga langeb hõbelotosega ilustud teetasji pörandale.

Σ. d. jär.

—o—

Mis on inimene?

Olete juhtunud, Iugeja, kunagi nägema inimest (homo)?

See huwitustärataw olewus kujutab enesest keha, mis täiskaswanud olekus kuni 2 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{3}{4}$ arsinat pikk on, nooremas eas aga lühem.

Inimene käib, nagu mõned liigid ahwiisi, jalgade peal, hoides keha püstloodis ehk wertikaal olekus. Ta pea on kaetud juukstega, mõnikord ka mitte (paljaspead).

Kõige huwitawam on see asjaolu, et inimene ei ammu, ei hirnu ega haugu kui teised, waid äi-ütelda, räägib. — Inimene on kõiksööja olewus, erinedes seast (ital. pores) ainult selle poolest et ta siga sööb, milline eesõigus aga wiimasel puudub (f. o. inimest süüa).

Ta armastab parajat kliimat, hoidudes wõimalikult käredest pakasest ja tulikahjudest enda pesas (prants. maison). Inimene jaguneb naiste- ja meesterahwaks, wiimane oma korda poisiks ja täiskaswanuks; siis aga, möödaminnes tähendatud, kõik seguneb.

Naisterahwas sünnitab aastas mitte wähem, kui ühe lapse, meesterahwas — ümberpöörduft. Elawad perekondade wiisi, mõnikord ka wabalt, nagu **õeldakse**.

Naine toidab last rinnaga, mees oma küüruga, mis küllalt selgeks tõenduseks täieliku polaarsetele. Need on... naisterahwad ja meesterahwad...

Need on mõned read, mis mul korda läks kirjutada, nende wahelt paistab juba küllalt see tõelik teaduslik meetod silma, millega inimesele lähinen.

Mis, kas ei õnnestanud wõi?

Jah, kas wähje neid pärilisi ei häwine, waikides, nurisemata.

—o—

Automobiilil.

— Kuhu te kihutate? Kas teie ei näe, et inimesed teil tee peal ees!

— Näen küll, aga ega see wiga tee minu auto peab juba wastu.

—o—

A. A—co

Teadushimuline.

Elga istus suviaias wistest pununud toolil, jõi kooki ja kõigutas lõbusas meeleolus jalgu. Ilmar istus samajugusel toolil, jõi samasugust kooki ja kõigutas jalgu.

Kumbki ei kõnelelud.

Orkester mängis: „Waiksel ööl, waiksel ööl...“

Nii õppisid nad üksteist tundma.

Ilmar teadis nüüd, et Elga iga nädal, esmaspäewast — esmaspäewani, päew päewa kõrwal siin suviaias käis — kooki jõi ja waikides ringi waatas.

Elga wõis sedasama Ilmari kohta ütelda.

Ja ühel heal päewal teretasid nad üksteist, algasid juttu ja imestasid, kuidas wõis juhtuda, et nad üksteist ei tunnud, kuid siiski teadsid, mis kumbki neist teeb.

Nii teadsid nad ka, et nad üksteisele meeldiwad. Hiljem kõndisid nad alati koos, käisid teatrites, kiinodes, kohwikutes.

Elga oli alati rõõmus ja elaw. Sama ka Ilmar. Ühel õhtul leidis Ilmar, et Elga tõsine oli, järelnõtkik ja kurb, ning arwas, et see temagi kohus on — ja oli ka kurb.

Täna kõnelesid nad wäga tõsiselt.

Elga jutustas oma elulugu, mis olla kui otmine. Ilmar aga arwas, et tema elulugu on leidmine; siin läksid nad esimest korda oma mõtetega üksteisest lahku. See Elgale ei meeldinud. Ta oli enne juba weidi kärjitu, nüüd wihastas ta ja otsustas Ilmarile kätte maksta.

Ilmar aga kõneles juuri asju — äriliste ettewõtetest, kohtuprotsessidest, — kuid siin pani Elga tähele, et Ilmar wõõrakeelsete nimedega ja geli eksis ja otsustas seda Ilmari nõrgemat külge kättemaksmise riistaks kasutada.

Ilmar pani tähele, et Elga temale wiimasel ajal imelikke küsimusi ette seadis ja teda tihti kaunis täbarasse seisukorda pani.

Ühel õhtul, kui Ilmar parajasti seletas, misjulguse hobusega kõige parem ratsutada ja misjulguses äris kõige paremad koogid, küsib Elga äkitselt.

„Aga kas ja tead kui palju meil riigis aujaid ametnikke ja kui palju ametnikke wargaid? kumbi on rohkem?“

„Ma tõsiselt ei tea,“ wastab Ilmar kohmetult, „ma pole statist, aga ma arwan siiski, et õigeid rohkem!“

„Eksid! Mina aga arwan, et aujaid sõrmede peal wõib lugeda, kuna warastest riik kubiseb.“

„Millest ja seda järeldad?“

„Nimelt sellest, et suured wargad ausates asutustes jällegi ulualust leiawad, kuna aujad teenistujeta hulguwad ja neil polegi mida warastada.“

Ilmar murdis pead, miks Elga temale sarnase küsinnuse ette pani, kuid wastust ei leidnud.

Järgmisel õhtul kui Ilmar temale linnawolikogu koosolekust jutustas, küsis Elga äkki:

„Mis annab ühele riigi linnale pealinna ilme?“

„Walitsuse asutused, elaw liikumine... jne.“ arwas Ilmar.

„Wale!“ otsustas Elga, „mine küsi seda kosjalehe kontorist.“

Ilmar oli jälle kui puuga pähe löödud.

Elga küsimused muutusid ikka keerulisemaks; kord küsib ta: „mis riigi suurninadel kananaha ihu peale ajab? kord pärib teatud riigi turba ja põlewkiwi tööstuse kohta — siis küsib äkitselt — mõne Lõuna-Ameerika mäe nime, Piirita jõe tekkimislugu.“

Juba oli ta Ilmari eksamineerinud ristisõdade üle, wanemaid hotentoti laulikuid nõudis ta, Merkuruse ja Weenusse wahekorvi, siis tahtis ta põhjuseid teada, miks äri- ja riigimehed isekeskis aja- lehe weergudel näaklewad ja kas nad selle cest ka rea honoraari saawad, wõi lepiwad nad ainult sellega, et see nende „nimesi“ populaarseks teeb ja muud sarnast.

Ilmar ostis omale mitu sõnaraamatut, kaubandusteaduse, kodaniku- ja maateaduse õpetused, kuid siiski leidis ta, et Elga teadmise wõi küsimispiirid kaugemale ulatasid.

Ta polnud enese peale enam kindel, waid arwas, et Elga teda narrida tahab.

Ta arwas, et Elgat kuidagi teatawas piiris hoida suudab, kuid ikka tuli wiimane uute ja uute küsimustega.

Ühel hommikul kõlises Ilmari telefon:

„Mina olen Ilmar — wabanda, aga...“

„Ah sina Elga, hommikut hääke — mis siis on?“

„Ilmar — ma pean tingimata ühe Wahemere jaare nime teadma, mis „P“ tähega peale hakkab!...“

„Sa pead tingimata ühe jaare nime teadma?“

„Ja — Ilmar, Wahemeres — tähega — „P.““

„Ega mina ometi mõni kooliattlas ole,“ ütles Ilmar end haawatud tundes. „Ja pealegi pole ma kunagi Wahemere ääres käinud.“

„Ilmar,“ kõneles Elga hääl kannatamatult: „ära ole narr, aita mind.“

„Kuidas nii, narr?“ küsis Ilmar. „Olen sinu rumalatest küsimustest kurguni täis.“

„Tola!“ hüüdis Elga hääl. „Kuidas wõid sa mulle sarnast ütelda, sina, kes sa üht osagi Wahemere ei tunne.“

„See kõik on rumal loba,“ karjus Ilmar, „jätta mind oma jaarte ja ametnikkudega rahule.“

„Loba!“ muksus Elga hääl. „Ilmar otjas — kõik on otjas, — lõpp.“

Ilmar riputas kuulmetoru seinale, ja wiskas end wihastelt asemele.

Ta ei näinud Elgat enam, — ei teatris, kiinos ega suweaias. Ühel päewal kui Ilmar üksi jalutas, kuulis ta kui tema eeskäijad kõnelesid.

Naisterahwas ütles: „Nüüd pead sa mulle üt- lema, kelle poeg oli Aadam?“ mille peale meesterahwas wastas:

„Jumala poeg!“

KUI „KIRIKU-KARI“ MAKSMATA HAKKAB.

Kirikuherra: „Oi sina tuline püha Paulus küll, kui imelikud on need inimesed! Wiskari nad karistuseks kirikust välja, lähewad nad kohe kõrtsi... Wiskab aga kõrtsmik nad välja, siis ei mõtlegi nad kirikusse tulla, waid lähewad ikka kõrtsi tagasi...“

„Täna,“ kõneles naisterahwas ja nüüd ütles mulle weel üks saar Wahemeres.“

Ilmar imestas. Ta lähenes paarile, wabandas end ja küsis:

„Arge pange pahaks, aga miks teie seda küsite?“

Naisterahwas naeris: „Ah! Siin on tegemist mänguga. Me arwame nimest mõistatusi üles.“

Ilmar sõnas waid piinlikult: „Ah nii!“

Ohtul ootas Ilmar Elga maja ees.

Wiimane tuli.

„Elga!“ ütles ta, miks sa mulle ei ütelnud, et sa mõistatusi wäljaarwata tahad, siis oleks ma wast heameelega aidand!“

„Ja!“ wastab Elga. „Pole hea kui inimene alati madalas ilmas igapäewsuslega askeleb, ta peab ka wahel kõrgemal olema harilikust ilmast.“

Nad leppisid üksteisega ja tundsid et nende mõtted ikka ühtuwad.

Allan.

Wanasõna.

„Rääkimine on hõbe, waikimine kuld,“ see wanasõna kommunistide juures ei maksa, sest wiimased leiawad, et asi just vastuoksa on ja nimelt:

„Rääkimine on kuld, aga waikimise eest, aetakse kommuuna liidred kõrgest kogust (Kingisjepa sellekohase määruse järele) pöranda alla — kus nad „õiget rääkimist“ õppima peawad.“

—o—

Sarnadus.

A: „Wabandage, kelle nägu teie wäike poeg on?“

B: „Silmad on ema omad, nina on minu oma, aga hääl on meie autopafuna oma!“

E. G.

—o—

Schweinbeer

(tuulelaewastiku diktaator).

Sikupillist pärit, aga geniaalne mees, kellel palju sarnadust Peeter Suurega. Armastab wäljamaa reisi ja hindab kunsti wäärtusi. Algas oma karjeeri, teisel pool lahet asuwa wennasrahwaga läbikäimist edendades, kusjuures ristleja täie kallid nahku hõimudele meeleheaks saatis. Pärastpoole käis Petrograadist Itaalia kuningakoja kaubamaterjaale kunstitöid toomas, poole aasta pärast aga juba Saksamaalt tuulelaewastiku muuseumise kallid tuusteristlejate ürgtüüpe ostmas.

Oppis omal ajal ka navigatsioon (merefõitu), kuid paigutati warsti põllumees Tootsi kaasabil laewastiku ülemjuhataja kohta peale, kus tal korra läks ilma eksamite tegemiseta „osawuse“ eest ka tüürimehe kutsset omandada.

Zufche

(mereröõwliite jalga pealik).

Seda meest peawad kõik kartma wõi armastama, et neid mitte kirstu ei löödaks ega püssi alla ei pandaks. Kannab kannuseid, kuid kardab hobuseid. Sõidab parema meelega tulisel wankril. Walmistab juba kolm aastat ennast kroonu kulul tüürimehe kutsse wastu, kuid iseseiswalt laewa juhtida ei juuda. Täni on tal ainult fischer-piloti (kalamees-lootsi) kutsse. Tema armsamaks lõbuks on meesterahwad (sic!) ja Bachuse kummardamine.

Panga Kontoris.

Raamatupidaja: „Praegu telefoneeriti teie korterist. Tohin ma teile tütreaga õnne soovida.“

Pangaomanik: „Hea. Kirjutage see selle ratsapolgu ohwitseri arwete.“

Tormas

(must kapten).

Kihwt wend ja kirju minewikuga mees. Nooremate wendade keskel hüütakse teda lihtsalt „kapten hirmus“. Wõttis wabadusõjast osa, energiliselt ühise jagamata Wenemaa ülesehitajate wabatahtlikkude armeedes võides, pääjis aga peale boljaarid Peetri Krimmist wäljakolimist õnnelikult kodumaale. Istub nüüd kui ärakadunud isamaa poeg ja jälleleitud lammas ülewal Sikupilli Kutti paremal käel, kust ta wahel alla tuleb kohut mõistma wihatud wendade peale. Peale „musta kapteni“ ei ole temal ühtegi teist kutsset, kuid tema teeneid on õiglaselt hinnatud ja tema hoolde usaldud tähtsam tuulelaewastiku ala, kus waremalt eriteadlased olid.

Better

(Bachuse ülempreester).

Nagu nimest näha, seisuse poolest kerjasmunk. Oppis omal ajal merimeheks ja sai suure wawanagemise järele tüürimehe kutsse, kuid paberid ei antud. On nüüd ennast täielikult Bachuse teenistusele pühendanud. Elab wiimasel ajal ühes oma käsutada olemate teenritega, kellest üks ainult toidu eest teenib, waga elu ja kaswatab sigu. Nagu „Häda Maa“ teatab, oma otjekohetest kohustus- teist raha ei saa. Selle eest on tal aga uhke ameti- kuub ja kena müts.

—0—

Pasfiderewisjon.

Rewident (piiri peal, passi rewideerides): „Wabandage, isand, kuidas wõite teie tõendada, et see naisterahwas teie abikaasa on.“

Reisija: „Kui teie mulle tõendada wõite, et see naisterahwas mitte minu abikaasa ei ole, oleks ma teile südamest tänulik!“

Kuri kotkas.

(Üks Idamaa muinasjutt.)

Ja nii sündis, et Buddha üks järestulijalist, sai walitud jumalate isaks, sest tema oli palju targem ja kawalam kui kõik teised jumalad.

„Ta on kõige õnnelikum jumalate peres,“ ütlesid kadedalt teised jumalad, „sest kõik mis elab ja liigub armastab teda.“

Ent noor jumalate isa oli, waatamata kõige hea peale, ikkagi kurb, see sündis teisi taewalisi imestama; nendele jäi noor Buddha rõhutatud meeleolu põhjus — mõistatuseliks.

Ent imestada polnud siin midagi; lugu seisis nimelt selles, et ükski taewaline peale noore Buddha enese — ei näinud kaugemale kui olewikku, kuna noor Buddha ka tulewikku nägi.

Ta nägi, et laial eluaasjal kaswas taimi, mis olid tema waenlase pimeduse riigi walitsejast sinna istunud, wälja ta neid karkuda ei julgenud, ta ei julgend neile lähenedagi, kartes enesele — surma ning ta teadis, et neist taimedest temale kaswawad waenlased, kes häwitawad walguse, mis oli tema pärandus — ja sellepärast ta oligi kurb.

Ta ei saanud rahu ei ööl ega päewal, tundis alalõpmata hirmu oma elu eest..

Kõik idamaa targad kutsuti kokku. Buddha neilt nõu küsima.

Üks wanem tark õpetas:

„Sinu maal oh wägew jumalus on üks inimene, kes on sinu waenlane, kuid ta saab sinu sõbraks, kui sina seda tahad, ja käsi teda, et ta kihwtised taimed maast wälja kihub.“

„Aga,“ sõnab kaheldes noor Buddha, „siis wõtab ta ehk wiimaks walitjuse ohjad oma kätte?“

„Ära karda suur walitseja, sest niipea kui ta kõige kihwtisema taima wäljakiskunud sureb ta.“ Buddha meel sai rõõmsaks.

„Kust wõime teda leida?“ küsib huudishimul.

„Tema elab tarkade kalju kõrgemal harjal ja kaswatab seal noort kotkast, õpetes wiimasele kõige suuremaid kawalusi ja keelepeksu, ja sealt leiad ja teda.“

Tark lahkus.

Silmapiilk saatis Buddha käskjala inimese juure, kel oli keel ja piht, mis paendus igale poole.

„Õpetaja, kuhu ja lähed?“ sõnab kotkas, „ja jätad mind üksi, kuna ma sinuga nii wäga harjunud olen, pealegi suren ma sinuta nalga.“

„Ära karda,“ kõneleb inimene, „ma saadan sulle tarkade tiibul, igapäew ühe inimese pruukostiks, ühes iga suutäiega mida sa neelad pead ka kawalust ja tarkust juure saama.“

Inimene läks Buddhaist määratud ülesannet täitma.

Kotkas jäi üksi.

Kümmekond inimesi oli kotkas puruks nokitserud ja kümmekordsest targemaks, kawalamaks

muutus ta, kuid ühes ka kümmekord kurjemaks ja ahnemaks.

Nii weeresid päewad. Lähisid mööda aastad.

Noor kotkas oli suuremaks sirgunud, oli kawalusega kõrgemale jõudnud oma õpetajast. Ka ahnus kaswas.

Ühel päewal, kui ta õpetaja poolt saadetud inimese ära söönud, tundis et sest wähe, ta tahtis weel maitsewamaid suutäisi inimesest, kõik mitte- ehk wähemmaitsewama osakeste wiskas ta kuristikku.

Ning see sündis, et üks noormees, kes otsis looduse wärwide mõtteid, juhtus kotka koopa lähedusesse.

Rasked kõuepilwed kerkisid silmapiirile, matsid pea terve taewa, ning lõikasid õhku wälgunooled, kõmises kõu ja woolas ojadena wihma.

Puges noormees kaljukoopa suhu. Istus kiwile ja ootas.

Äkitselt jahmatas ta, sest koopas kõneles temaga keegi inimese keelel.

Rõõmustas noormees, arwates koopas teist oma jarnast leida, kuidas aga jahmatas, kui tiibusahistes kotkas koopa sügawusest esile lendas.

„Inimlaps, on sul külm?“ küsis. „Sa õed (märg wihmast ja wärised, tule poe mu tiibade alla, siit leiad puhkust ja soojust.“

Uskus inimene kotka sõnu, ning end kotka tiibade alla peites, sukus peagi.

Põlesid kotka silmad rõõmu pärast, sest magusa suutäie oli ta kinni püüdnud.

Ta nokkis uinuwa nooremehe silmad peast, nokkis pealuust tema ajud, sest need olid nii maitsewad ja magusad kui ei midagi muud. Ühes sellega kaswas tema nägemiswõime mitmekordsest.

Ta nägi Buddhaht kauguses, nägi oma õpetajat Raudimuse Roomulust ja nägi, et wiimane pea koju jõuab, ehk seda noor Buddha omas jumalikus tarkuses uneski ei aimanud, kuidas see sündida wõis.

Waheajal ärkas noormees.

Ta awas oma silmalaud, ent pilkane pimedus walitjes teda. Kõrkus noormees.

„Kas ikka weel kõu wäljas?“ küsis, „miks on mu ümber nii pime?“

Kawal kotkas aga sõnas:

„Äikse pilw langes meie koopa peale, sest meie oleme Buddha lapsed, äike aga on pimeduse riigi walitseja käskjalg, kes tuli meid karistama selle eest, et meie õpetaja pimeduse riigi walitseja istunud taimi wälja juurib, meie peame siit põgenema.“

„Aga kuhu meie põgeneme?“ küsib pime noormees.

„Walguse riiki! Minu silmad näewad kaugemale, nemad lõikawad ka pilkasema öö pimeduse kaheks, ning leiawad igal pool walgust.. Uju mind ja usalda.“

Noormees, kelle ajud wälja olid nokitud, ei mõistnud enam mõelda, pimedast peast jälgis ta kotkast.

Kotkas wiis ta koopast wälja.

Hele päikese paiste täitis maad, lõõrisid lin-

nud ja naeratajid walgusele wastu taimed, ent noormees oli kurb.

„Kus meie oleme?“ küsis noormees, „ma tunnen omi liikmeid täiduma magusa soojusega? ent ma ei näe weel midagi.“

„Need on soojuse kiired, mis walguse wärawatest meie wastu hõõguwad, ent meie oleme neist weel kaugel, et neid näha wõiks.“

Kaljuhargjale wiis kotkas nooremehke, ent selle jalge ees haigutas sügaw kuristik.

„Siruta oma käed, ja sa wõid lennata, ent ära hinga, muidu oled kadunud,“ sõnas kotkas. Sirutas noormees käed, pidas hingamist, ent raskeks läks, ta mõistus tumenes.

„Ma ei jõua!..“ karjatas äkitselt, tundis tõuget selga ja langes kuristikku.

Ülal kuristiku serwal aga laotas kotkas tiibu, ning karjus kahjurõõmsalt:

„Ma ütlesin sulle, ära hinga, kuid sa hingasid ja nüüd oled kadunud!“

*

Samal ajal jõudis elusalt tagasi tark ja kawal Raudinus Roomulus. Kotkasti silmates sõnas:

„Kawal Buddha tahtis mind surmata, ent ma teadsin seda ja jätsin kõige kihwtisema öie, see oled sina — öitfema, et oma elu päästa. Kõik wäiksemad öied kiskusin aga wälja ja saatjin nad Buddhale, kes minuile selle eest hiiгла tasu määras, — kuid tema waenlane elab weel.“

Äkitselt kajajid Roomuluse kõrwu kuristikust hädaõdused.

„Keda olid sa kuristikku tõuganud?“ küsib Roomulus.

„Inimese!“ wastab kotkas julgelt, teades, et Roomuluse elu nüüd tema käes.

„Kuidas julged seda ilma minu lubamata?.. ma!..“

„Sina ei tapa mind, sest sa ise ütlesid, et mina olen see kõige kihwtisem öis, mida Buddha häwitada käskinud, kuid selle öie küljes ripub sinu enese elu. Tapad sina mind, oled ise surmalaps, sest nii olid targa sõnad!“

Oigas Roomulus, sest ta ise oli end oma libeda keelega lõksu ajanud, sest nüüd oli kotkas tema walitseja.

Nad on üksteise waenlased. Hirmunult istub Roomulus ühel kalju harjal, kotkas teisel — esimine kardab teisele ligineda, tundes hirmu oma elu eest, teine nälgib, sest inimene ei muretse talle enam toitu.

All kuristikus aga kraabib pimedaks nokitsetud noormees kiwa ja mulda, walgusele püüdes, uuristab kaljut kuni wiimane langeb, ning õpetaja Roomulus ühes kawala õpilase kotkaga oma rüjude alla matab.

— Otti. —

— 0 —

Kah heategija.

Mitte kaugel Läänemere kaldast asub linn, ristinimega Taara, selles linnas elawad inimesed oma headuste ja haldustega, nii kui mujalgi.

Elas selles linnas kord truu ja ustaw ametnik Mändkoor, kes omale ihuülespidamist teenis igasuguste „perepiskadega“, mis suuremate meeste laualt langes; elas ja hoidis oma ametkoja katuse all rea naistallekehi, kellele oli ta isaks ja printsi-paaliiks.

Kõik läks ilusti, kuni ühel heal päewal juhtus, et mehike töö ajal tukastama jäi, — ja ta nägi und:

Taewad läksid lahti, Peetrus tuli alla, puudutas sõrmega mehikese otsaesist ja ütles:

„Waata, sa oled oma kohut inimeste ees ustawalt täitnud, nüüd usaldan ma sinu kätte õrnama soo, — sinust peab hulga laste isa saama, sest taewased tahawad, et inimsugu paraneks, et häwineks noorjoo keskest ulakus, ja jeda ei saa muidu, kui peame täiesti uue nooruse looma — ning sind on leitud selle töö wäärilise olema...“

Mändkoor ärkas.

Ei mõelnudki mees, kas Peetrus ennast temale ilmutanud unes wõi ilmsi, sest olgu kuidas tahes, aga ülesanne oli tema wanapoisiilikule waimule wäga mokapärane ja tahtis seda tingimata läbi wiia.

Algas tööd.

Ühel hommikul kutsub ta ühe naistallekese oma kabinetti ja sõnab:

„Meiu Selma — olge õnnelik, sest teie olete minuist wäljawalitud!“

„Aga herra Mändkoor, ma ei mõista sugugi, mida sellega ütelda tahate,“ küsib neiu imestanult.

„Kõik selgub filmapilk,“ soostab wanapoiss, kawalalt filmi pilgutades ja jätkab:

„Ega see ilma tasuta ei sünni, ma liisan teile pakka juure ja wiin ülemase ametijärku.“

Nüüd aimab neiu, milles asi seisab; wiha- ja häbipuna palgel, sõnab:

„Teie olete alatu, herra Mändkoor!“ ja tagasiwaatamata jookseb wälja oma auwäärt ülemuse kabinetist.

Iga weerand tunni järele läheb jälle üks preilideist ülemuse kabinetti ning lahkub sealt imekiirusega.

Ka osakonna wanem naisametnik ei jää kutsumata.

Järgmisel hommikul sündis aga teenijate perele ootamata üllatus. Hommikul töö juure tulles ei lahkunud neid majateenija uksest sisse, waid igale paberitehekest kätte ulates sõnas:

„Teie olete sinna ja sinna osakonda üle wiidud, siin on wahelikiri, millega teid wastu wõetakse.“

Küsimuse peale: „Miks nii?“ wastati:

„Teie pole oma „ülesannet“ küllalt korralikult ega täpipselt täitnud ja soril lõpp!“

Ainus kes weel sisse lasti oli osakonna wanem naisametnik ja ülemus herra Mändkoor ise.

Läbi tühjade osakonna ruumide minnes, oli Mändkoor väga tufane, kuid filmates ainult õr-nemat, naeratas kahjurõmsalt ja sõnas sellele:

„Ja waadake preili Kaseurb, mul on küll väga kahju teile ütelda, aga minu kohus nõuab seda ja sellepärast ärge pange pahaks, teie pole oma kohale küllalt küps ja...“

„Aga lubage isand, ma ei tea milles minu oskamatus seisab?“

„Ja — mnjaa!“ kõhatas Mändkoor, kummardab end neiu Kaseurbale lähedale ja sõnab:

„Teie võite veel kõik heaks teha, kui minu soovile aga vastu tulete!“

„Ja see oleks?“

„Nojaa — noh waadake, ma sooviks teevaste nimel üht ainult „soovi“, kas teie ei võiks minuga...“ wanapoiss kummardas end neiu Kaseurba poole ja soostas viimasele midagi kõrwa, millele hele kõrwalops järgnes kuulaja poolt.

Wihast punase, sinise lapiline, käratas nüüd isand Mändkoor:

„Teie olete häbemata! Kuidas julgete oma otsekohesest ülemust lüüa?! Silmapilk olete siit kadunud...“ ning vihane herra tormas oma töötuppa.

Neiu Kaseurb valmistas end minekule, seal awanes välisüks ja sisse astus naisterahwas — punases kübaras, lühikeses kleidis — müllisest tun-gilid Kaseurba ninna — mitmesuguste õlide ja spii-rituse lõhnad. Wõõrasti filmates, leidis Kaseurb, et viimase näonaha paks puudre ja wärwikord kattis.

„Kas isand Mändkoor on siin?“ kajab uuesti.

„On küll, mida teil waja oleks?“

„Mis puutub see teisse, mind kutsus herra Mändkoor siia osakonda wanemaks ametnikuks.“

„Ah nii! Ta on seal toas, wast astute sisse!“

„Oh ei,“ sõnas wõõras juba lahkemalt, „ma saadan talle oma numekaarti — nii on peenem.“

Laua pealt wõttis ta walge paberilehe, sul-pea ja kirjutas, siis ulatas ta paberi Kaseurbale ja sõnas:

„Olge head, wiige see isand Mändkoorele.“

Imestusega silmas Kaseurb paberit, — kolm juurt risti õlid paberile maalitud — kuskilt ei leidnud ta nime.

„Aga wabandage — ma ei leia siit teie nime!“

„Ei ole tähtiski, ma ei mõista kirjutada ja ütleüldse ma ei saagi aru, mis tarwis mul seda waja osata — sest mina olen siia ülemaks määrat — küll ametnikud juba kirjutawad.“ tähendas külaline upsakalt.

*

Mõni päew tagasi kohtasin tuttawat, kellel mainit ametiasutusega kaudsed sidemed olud:

„Kas tead sõber!“ hüüdis mees juba eemalt, „Caara linna N. ametiasutuse ülemus Mändkoor on pokris!“

„Ja mis tal siis juhtus!“

Nüüd kõneles mulle sõber seda, mida juba eel-pool kirjeldasin ja lihas weel juure:

„Kõigest sellest ei aidanud weel, mis sulle kõ-nelesin, waid lõpp oli weel hullem.“

„Mida seal weel hullemat wõis olla?“

„Kuule aga! Kas tead, sama päewa õhtul, kui Mändkoor kantsilei naisametnikele intiim ette-panekut tegi, mis aga, nagu tead, ei õnnestanud, oli mees end õhtul Kristuse filmapisaratest pehmeks keetnud, siis ühe öösihlika pool käinud ja tasuta lubanud viimasele wastutawa koha — oma alla usaldud osakonnas. Wiimane oli, kas meelega wõi kogemata tarwilikud aktid wõtnud ja juurisuraha eest kellegile ärimehele pakkimis-paberiks müünud ... sellepärast mees pokri pistetigi.“

„Kurb lugu, oli teine kaunis mõnus mees wa-remalt,“ sõnasin kaastundlikult.

„Ah — tühja ka, ei maksa kurwastada, — ega asi nii hull olegi. Nagu ustawast allikast kuulsin, saab mees pokrist wabastud ja kuskile mujale ülemaks määratud. Aitab ümberpaigutusestki — eks see ole ju ka omamoodi karistus,“ lõpetas sõ-ber rõõmsalt, arwates et mind sellega rahustada wõinud.

Kuid lugu kujunes teisiti.

„Mis!“ imestasin mina, „kas siis seal „mu-ja!“ on ettenähtud osakonna tegewuskawas, — naisametnikkudele lubamata „soowe“ awaldada ja kui neile ei meeldi, siis minema kihutada?“

Sõber kehitas õigu.

— Tito. —

— o —

Kohuse õhwer.

— Kas teie peremees kodus?

— Kodu on, aga ta ei wõta täna kedagi wastu, sest kolm päewa uneta tööd tehes wälis ta ära ja wajab nüüd täielist puhkust.

— Aga miks ta siis nii kaua uneta oli?

— Ja sellepärast, et ta väga teenistuskohus-tega ametis oli — ta seadis oma riiklistes asu-tustes toimepandud kuritegude puhtsüdamliselt patu-tunnistust kokku.

Kas pole nii?

Kes loodab iseenele peale on rumal, aga kes teiste peale loodab — on täielikult hull.

*

Kõik asjad ja warandused peituvad töös, kes aga töötab, see jääb ikka ilma warandusest.

*

Hea on ligimest armastada, kuid parem on temast eemale hoida.

Naisterahwaste seltskonnas.

— Isand Heinz, kuidas meeldib teile minu uus kostüüm?

— Ta meeldib mulle nii väga, — nii väga, et ma teid paluksin seda seljast ära wõtta.

„Küürin ja küürin, et pea märg otsas, aga ikka rohkem ja rohkem nad kokku kannawad seda musta pesu...“

Kuidas keegi pühadeks õnne soowib:

K o m m u n i s t — näeb suure reede õösel unes, et kanad punaseid mune hakkawad munema. Sama unenägu näeb ta veel pühade laupäew ja ööl vastu esimest püha, kuid esimesel pühal ärgates pettub ta, leides et ka walgeid ja siniseid mune korwis. Südametäiega purustab ta walged, sinised ja ühes ka punased ning teatab siis oma komisjaridele:

„Mõit on täiesti meie — punane katab maad.“

I s e j o t s — Joonasega eesotjas kukuwad kala kurku ja sõidawad külmale maale, kus rewolutsiooni mune palju rohkem leida kui meil.

Selle teadmise tõid nad enesega ühes tsaar Kolja kolikambriist.

S o t s i d — lähewad eesotjas Ernits kõrbesse Ristijat Johannest otsima, ning kui nad teda ei leia kuulutawad Ernitsi diktaatoriks.

Töderakond — õnne ei joowi, sest tema õnn seisab töös.

Rahwaerakond — ehitab pühadeks muna-koortest maja ja asub sinna „Herbergile“. Tõnisson tänawu lihawõtteid ei pühitse ja sellepärast ei tee seda ka tema erakond. Nad näewad unes Itaaliast.

Kristuse Liit — annab pühadeks wälja päewakäsu, milles keelatakse kõige kategoorilisemalt — Eesti piirides koošiõpilastel punast wärwi kanda, sest see wiia meie kodanikke õigest teelt ja walmistawat tasapinda kommunismile.

Kaja — walmistab 1924. a. eelarwe wastu.

— o —

Geograafiline kirjeldus.

(Meie wäljamaa kirjasaatjalt.)

Ühel Euroopa ja Aasia piiril asuwal riigil on peale kuulsa sõja- ja kaubalaewastiku üks õige isäralik laewastik, mida uuema aja leiduseks loetakse. Neil laewadel on see imelik omadus, et nad nii merel kui ka kuiwal maal suwel ja talwel liikuda wõiwad, hea tuulega aga wahel ifegi weesti ülesse õhku tõusewad, mispärast laewastikku tuulelaewastikuks on hakatud hüüdma. Laewastiku õhwiiseride ja madruste tundemärgiks on tuuleweskij kujutus, mida nad igalpool kannawad. Seda märki kantakse sellepärast, et laewastiku juhijad sagedasti rüütel Don Quihotet mängiwad, heameelega tuuleweskij tiibadega maadewad ja muid imetegusid teewad. Et laewastiku elu suures saladuses hoitakse ja mehed kõik ärawannutatud on, siis ei teatud sarnase asutuse olemasolust ja elust tänini pea midagi. Nüüd on aga mõnedel lenduritel saorda läinud selle elu linnulennul näha ja ifegi mõne mehega kokku puutada, mille tõttu Matsil wõimalus on ka maa rahwale tähendud laewastiku elust wäikest ülewaadet pakkuda, et wiimajel wõimalus oleks otjustada, kas sarnane ettemõte meilgi tähtis ei oleks.

Laewastikul on suur riikline ja poliitiline tähtsus; kui ta eraetewõtjate käes, siis peale selle määratu tasku tähtsus. Et laewastiku ülesanne aga praegu ainult riigikaitse, siis on seegi määratu suure riiklise tähtsusega asi.

„Hommikuleht“ aga kirjutab, et laewastik praegu riigile ainult suurt kahju toowat ja peale selle läinud seal möödaläinud kewadel õhk nõnda raskeks, et sealt kõik paremad kaptenid, tüürimehed ja wanemad madrused lahkuma olid sunnitud. Onneks saadud aga siiski terve kaader ülemusi, kes küll waremalt sarnases laewastikus teeninud polnud, selle eest aga wäga harjunud olid endise jagamata Wenemaa lämbunud atmosfääriga. Saades juhtivatele kohtadele, asusid need mehed kohe meeskonda arstima. Kellest arwati, et arstimine aitab, neil pigistati hing kinni ehk saadeti kuuljasse ülikooli, kus haigete järele hoollega walwati. Kalle arstimine lootuseta oli, need

lasti lahti ehk jälle saadeti sinna, kus neilt „normaal“maal“ (mitte liig musta) südametunnistust ei nõutud. Siis aga selgus, et uued juhijad ise laewu ei suuda juhtida ja hakati ajawiiteks ühte uut mängu mängima. Mängu hüütakse wõõrakeelse sõnaga awantüüriks ja teda on mitu aastat hea eduga mängitud Waige-Wenemaa mustades leegionides. Lendurid, kel wõimalus olnud mängu mängimist waadelda, jutustawad, et oswõtjad, keda awantüüristideks hüütakse, pükki wõi mõne muu kõrge koha peale roniwad ja siis sealt midagi pillama hakkawad. Waheaegadel aga õpetatakse noorematele wendadele ühte teist mängu, mida „teenistuseks“ hüütakse. Selle mängu kawas on ette nähtud hulka teadusi, millede läbiõppimisele eksamid peawad järgnema. Ülemus aga seletab, et eksamid pole tähtsad ja tähtsamad olewat n. n. „tegelikud“ teadused. Opetatawad teadused on hästi wanad ja tähtsamad neist juba Noa ajast pärit, nagu wanemate austamine, waikimine jelskonna ees, südametunnistuse uputamine jne.

Harilikumaks õppeabinõuks on üks windilise toruga riistapuu ja õpetus tema abil on õige lihtne. Näituseks on waja poisid, kes wanema ees suitsetanud, meelt parandama panna, siis antakse temale see riistapuu kätte ja lastakse teda selle „all“ tükk aega seista. Kellest näha on, et ta sarnast õpetust ei wõta, see saadetakse ajawiitmata hullumajasse. Südametunnistuse uputamine on üks raskematest teadustest ja sellepärast sünnib selle õpetamine üksikult ehk wäiksemates grupedes. Seda õpetatakse aga ühe imetegewa rõhu abil, mille nimi on „spiritus“ (tuleb wõõrakeelsest sõnast „spirit“ — waim). Rohu mõju on kirjeldamatu ja kui ülemus seda madrusele annab, siis omandab wiimane kohe sõjalise waimustuse ning on walmis kas wõi oma wenda ära müüma. Selle rohu mõju tunneb ka ülemus ise wäga hästi, mispärast seda alati suurel määral tagawaraks peetakse. Et jook „jumalik“ on, siis asutati selle wäljajagamiseks laewastikus kolm Bachuse tempelt. Selle ülesehitamiseks tarwitati hulka tööjõudu, kuid nüüd on ta ihukaardiwäe walwe all ja surelikul on sisseminek kaardiwäe walwe all ja lihtmadrusel on sisseminek keelatud. Templi sissejääde saadi wäljamaaga ühendust pidawate eralaewade pealt ränga tolli wõtmise abil, mille tõttu mererööwliste salk ifegi Rootsimaal tähelepantu äratas. Ühes tühjas ruumis asusid waremalt tuntud wagade wanemate piidid, hiljuti tõi aga „Häda Maa“ hirmsa teate: nägemata käsi on pühad kujud seintelt ära wiinud, wist arwamises, et need tuulelaewastiku esijoodikute piidid olid ja seinale on rippuma jäänud ainult kõrgemate hingede warjud.

— o —

Kohtamine.

— Kuidas elate herra tohter? Miks teie niinukker olete?

— Minu paremad abitarwitajad surid ja nüüd pean ma üksi olema.

Read wabariiklase päewaraamatust.

Hiljuti juhtusin lugema üht kristlikku perekonna-lehe nummert ja tema „juhtkirja“, kus keegi väga tõsise näoga arutab Jeesuse surma asja ja imestab, miks Jeesus ometi nii wara, juba kella kolme ajal surnud, kuna teised ristisambas harilikult palju kauem elanud. Ja leiab siis wiimaks wastuse — Jeesusel oswat tarwis olnud rutata, sest juba enne kella kuut pidanud ta paradisiis olema...

Muidugi, pikk maa oli ju minna... Mis üt- leks selle kohta pastor Lattik, kes Riigikogus tele- foni posti otsast ahwardas jutlust pidama hakata? Wõi ehk oleks see õpparitele ja õppuritele paras ülesanne matemaatiliseks käsitlemiseks?

Wist selle kristliku lehe mõju all olles nägin täna öösel imelist und: nägin, et elasin wanal Juudamaal, Kristuse ajal pealegi. Istusime mäe- weerul, — meid olid tuhanded, — ja kuulasime armuõpetust. Kes seal ülewal kõneles, ei saanud aru, aga Kristus see küll polnud, seda tunnistas ka ta kõne, sest ma kuulsin selgesti ta lauset:

„Ärge laske Iapfukesti mitte minu juure tulla...“

Püübilugu õppisin ma koolis ainult tunni ajal teiste etteütlemiste järele ja salaja laua all, kuid mäletan siiski, et Kristus otse selle wastu kõneles. Tõstsin silmad ülesse ja kaesin — nagu oleks nagu tutaw, aga ei mäleta. Aga wana oli ta küll, seda peab üttema. Selle peale ärkasin warsti ülesse.

Hommikul lugemin ajalehest: „Pärnu reaalsüm- naasiumist on 125 õpilast wälja heidetud — streigi pärast...“

Nüüd tuli mul öösel nähtud nagu meelde — see oli ju üks haridusifandast... Tema kuju olin ma piltpostkaardi peal näinud. Ah, kui kristlik see oli.

Tihti kurdetakse, et meie wäikeses Eestis mi- dagi suurt ei sündiwat. See pole aga sugugi õige, sest meil sünnib tänapäewal weel asju, mida maa- ilma loomisest saadik pole sündinud. Üks niisugusist asjust oleks „Tõrwa Teataja“, mille esimene nummer hiljuti ilmas ja mille toimetuse ka isegi lehe kohta samasugust arwamist awaldab. Ja üm- ber ei saa seda wäidet keegi lükata: maailma loo- misest saadik pole keegi enne „Tõrwa Teatajat“ näinud. Nupumehed — need tõrwalased.

Peale Tõrwa sünnib aga ka pealinnaski kum- malisi asju. Nagu hiljuti wabrikantide ühifuse poolt ajakirjanikkude jaoks korraldatud keskhaigemaja ülewaatus. Ajakirjanikud on alati kõige tänama- tum materjaal, millest midagi head wälja teha ei saa, treid kui palju tahes. Sest milleks kutsuti ajakirjanikke keskhaigemaja waatama? Arusaada- walt selleks, et näidata, kui eeskujulik meie hai- gemaja ometi on, et näete nüüd, täitmata tööliised, kui põhjendamata on teie nurin haigemaja üle jne. Seda uskus ka auwäärt wabrikantide ühingu esi- taja, lootes, et ajakirjanikud ometi nii palju tai-

pawad, et neid mitte asjata edasi-tagasi ei joi- dutatud. Kuid wõta näpust — teisel päewal kirju- tawad nad peasjalikult haigemaja puudustest... No ütelsi ometi, kas pole kummaline lugu... Ja kuhu neid ajakirjanikke wõib peale selle weel lasta?

Kasulik õpetus.

Kuskil toiduainetekaupluses silmasin üht enne- nägematut aparaadi; mind huwitas, kuidas seda tarwitada. Seda filmas müüjanna ning minu juure rutates õpetas tema:

„See on üks uutmoodi küpsetuspann. Teie lõikate leiwa ehk saia õhukesteks kildudeks, ase- tate ühe niisuguse killu nende traatide wahese ja hoiate mõne minuti tulle.“

„Hea küll, preili. Kui aga see kild läbisööks kõrbe?“

„Siis kratstige söökord ära ja ülejääk on söö- daw.“

Pühad putkad

on lõhutud, ühes sellega nii mõnegi mehikese ja ühe Wene häälekandja südamed; et nende pühadus neile kaduma ei läheks, oleks wäga soowitaw. kui putka põrm paljameeritult wenekeelse hääle- kandja toimetusse maha maetakse, sealt wõib neid iga, kel süda raske kaemas häia ja omi meeli kui ka pahameelt unustada.

Ettewaatlik toimetaja.

Lehe toimetusse astub noor luuletaja.

— Minul on üks luuletus armastusest...

— Ei lähe! — wastab toimetaja.

— Niisugusel juhtumisel on mul üks teaduslik artikkel šokolaadi mõjust terwise peale.

— Ka ei lähe.

— Aga miks siis?

— Meie ei mahuta praegu lehte mitte midagi „erutawat“.

— Aga millest siis kirjutada lõppude lõpuks?

— No, kirjutage midagi põhja nabast, jääme- rest... Niisugust jahutawat asju tarwitame.

— 0 —

KIRJAWASTUSED.

„Iiri ja teie seltsimehed“ — Pärnus: Teie saa- detused: „Soomustejuja(?)“ „Riim h. Tõhk“ ja Mi- tu halba Uroste“ jõudsid kahjuka kohale. Et teile pühade rõõmu walmistada awaldame teie saa- detusest: „Mitu halba Uroste“ järgmist:

„Meilas wala wane meheta
wies samagoni waprik nadlada ja
ühesteiskümnes taludat hobuseda... jne.“

Oleks ka kahteteistkümmenda „halwa“ teie nimel awaldand, aga olite selle kogemata wälja jätnud, ning lubage seda toimetuse poolt teha:

Kaheteistkümmes halb on „inimene kolu- ta“. Ülejääk leidis paberikormis ulualuse.

„Hiin Mats“ — hiljaks jäite sedakorda.

„Siin. — Kärtmas: Mis teie oma „suure ta- lendiga“ ütlete, näidake meile parem seda, siis usume.

Kommuna kägu: „Pagana mõnus oleks siia pessa ka oma muna muneda!”
Järgmine „Meie Mäsi” nr. ilmub 29. aprillil.